

Teme

- Temelji računalnog razmišljanja
- Algoritmi dijagram toka i pseudo kôd
- Primjena elemenata računalnog razmišljanja

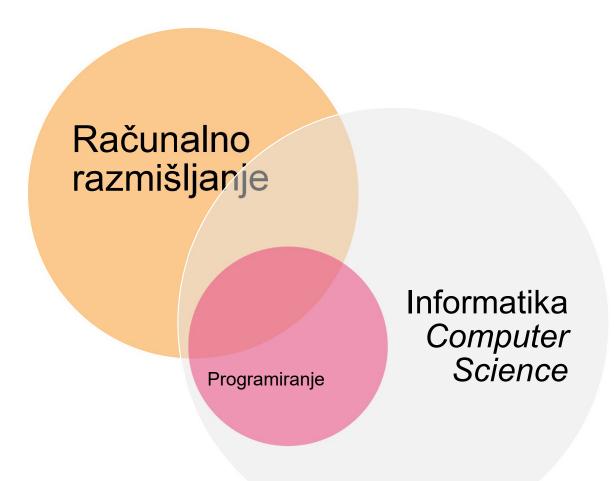
Sadržaj

- Značajke računalnog razmišljanja
- Osnovni elementi računalnog razmišljanja
- Elementi računalnog razmišljanja kao alat u rješavanju svakodnevnih problema

Značajke računalnog razmišljanja

- Programiranje i kodiranje
- Informatika ili računalna znanost (Computer Science)
- Računalno razmišljanje
 - Način kako doći do mogućeg rješenja za kompleksni problem ... i kasnije predstaviti rješenje koje će razumjeti čovjek, računalo ili oboje.
- Računalno razmišljanje NIJE
 - Razmišljanje kao računalo ili robot
 - Nije programiranje

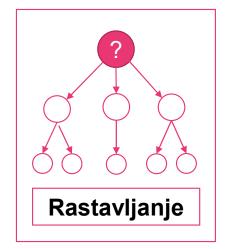

Osnovni elementi računalnog razmišljanja

- Dekompozicija Rastavi na manje dijelove
 - Rastavljanje kompleksnih problema na manje, lakše rješive probleme
 - "Rastavi" pa vladaj
- Uočavanje uzoraka Uoči ponavljanja i sličnosti
 - Tražiti sličnosti između i unutar manjih problema
- Apstrakcija Usredotoči se samo na bitno
 - Usredotočiti se samo na one ključne karakteristike i informacije, a sve druge zanemariti
- Algoritam Korak-po-korak upute
 - · Kreirati korak-po-korak slijed aktivnosti ili pravila koja će dovesti do rješenja problema
- Provjera kvalitete rješenja
 - Ne ulazi u elemente računalnog razmišljanja, ali je nužan obvezan korak za kvalitetno rješavanje problema
 - Provjerite je li osmišljeno rješenje zaista rješenje problema
 - Postoji li jednostavnije rješenje?

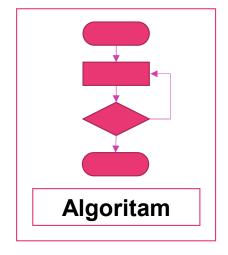

Uzorak

Računalno razmišljanje

Dekompozicija

- Jedan od četiri osnovna elementa računalnog razmišljanja.
- Predstavlja rastavljanje kompleksnih problema na manje, jednostavnije, lakše razumljive probleme. Jednostavniji problemi se onda mogu lako i jednostavno razumjeti i riješiti.
- Koje komponente/dijelovi čine/opisuju …?
- Jednostavnije je fokusirati se na rješavanje manjeg, jednostavnijeg problema nego istovremeno rješavati cijeli problem odjednom.

Dekompozicija – Važnost

- Multitasking NIJE moguć zbog načina kako radi naš mozak
 - Vrlo brzo mijenjamo fokus s jedne aktivnosti na drugu.
 - Rješavanje svih zadataka/problema odjednom je jako teško (ponekad i nemoguće)
- Razbijanjem problema na manje dijelove dobit ćemo jasniju sliku o redoslijedu ili prioritetu rješavanja manjih dijelova/zadataka kompleksnijeg problema.
- Pokušati razumjeti kako rade kompleksni sustavi je jako teško, ali ako razumijemo kako rade pojedini, manji dijelovi tog sustava, onda razumijevanje rada kompleksnog sustava u cjelini nije nikakav problem.

Dekompozicija – PRIPREMA KOLAČA

- Što nam sve treba kako bi riješili ovaj problem?
- Sastojci
 - Ovisno o kolaču: brašno, šećer, čokolada, jaja, mlijeko ...
- Posuđe
 - Ovisno o kolaču: velika zdjela, tava, kalupi ...
- Alati / uređaji
 - Ovisno o kolaču: pećnica, hladnjak, mikser ...
- Obratite pažnju na dio "ovisno o kolaču". Specifična pitanja kao: Koje točno sastojke, posuđe, alate, pribor ... u ovom koraku zanemarujemo. Njih ćemo koristiti kada budemo pripremali točno specifičan kolač.

Dekompozicija – POGODI BROJ

Zadatak: Pogodite broj između 1 i 100 u maksimalno 9 pokušaja.

Dekompozicija – pogodi broj

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Dekompozicija – pogodi broj

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Dekompozicija – pogodi broj

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

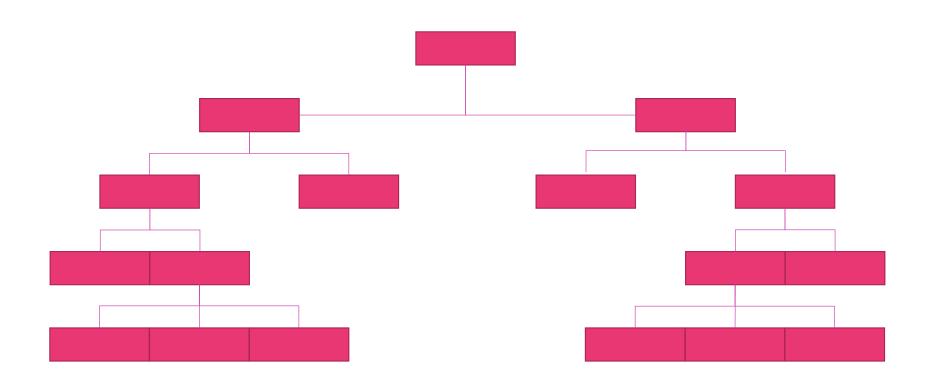

Dekompozicija – PUSTI OTOK

- Kako preživjeti?
 - Hrana
 - Ribolov
 - Lov
 - Skupljanje plodova
 - Kuhanje / pečenje
 - Voda
 - Izvor
 - Pročišćavanje
 - Sklonište
 - Lokacija
 - Ugrijati se i osušiti
 - Zaštita
 - Bijeg
 - Signalna vatra za brod i avion
 - Signal za avion

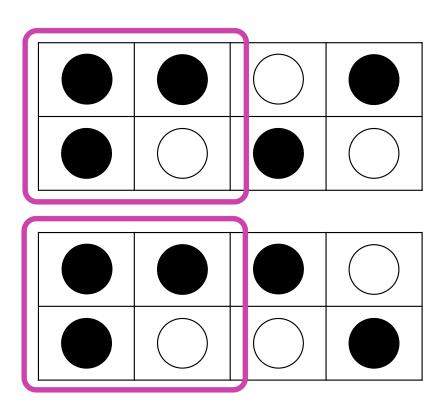
Dekompozicija – Strukturni dijagram

Uočavanje uzoraka - generalizacija

- Jedan od elemenata računalnog razmišljanja
- Traženje sličnosti koje manje problemi imaju međusobno ili unutar samih sebe
- Što vrijedi za sve …?
- Ove sličnosti se u računalnom razmišljanju zovu uzorci

Uočavanje uzoraka – Važnost

- Jedan općeniti primjer iz svakodnevnog života:
 - Ako ste ikada sastavljali lego kockice (ili komad namještaja kupljenog u dućanu ili nešto slično), u početku je bilo teško, dok pri kraju postaje sve lakše i lakše. To je zbog čega je lakše pri kraju je zbog uočavanja uzoraka.

Važnost

- "Otkrivanje tople vode"
- Gubljenje vremena i energije na pronalaženje (otkrivanje) rješenja za probleme za koje smo rješenje već prije pronašli rješavajući drugi dio problema ili rješavajući neki sasvim drugačiji problem.

Uočavanje uzoraka – PRIPREMA KOLAČA

- Jedan od elemenata računalnog razmišljanja
- Traženje sličnosti koje manje problemi imaju međusobno ili unutar samih sebe
- Što vrijedi za sve …?
- Ove sličnosti se u računalnom razmišljanju zovu uzorci

Uočavanje uzoraka – Pusti otok

Vatra

- Suho i toplo sklonište
- Sušenje odjeće
- Signalna vatra
- Kuhanje hrane
- Kuhanje kao pročišćavanje vode
- · I jedna vrsta zaštite
- Kako zapaliti vatru???
 - IDEJA Rješenje koje smo naučili (kampiranje) ili čuli kako se radi prije (škola, tv ...)

Koplje

- Zaštita
- Ribolov i lov

Lišće

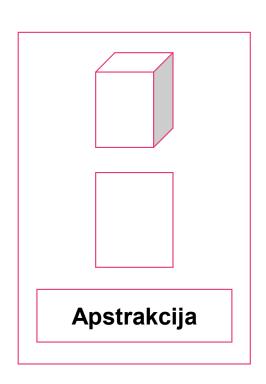
- Za pokriti sklonište
- Za korpu za nositi/čuvati stvari
- Za dio zamke za ribolov i lov

Apstrakcija – Kreiranje modela

- Jedan od elemenata računalnog razmišljanja
- Apstrakcija je proces filtriranja (ignoriranja) nebitnih karakteristika.
- Apstrakcija služi kako bismo kreirali generičku sliku o problemu, odnosno služi za kreiranje modela.

Apstrakcija - važnost

- Pomoću apstrakcije bolje razumijemo problem, odnosno saznamo što zaista predstavlja problem
- Odbacivanjem svega što nije ključno, dobivamo pojednostavljenu sliku problema ili ideju o tome što je problem.
- Ta ideja je u stvari model problema.
 - Raditi s modelom je puno lakše nego bez modela.

Apstrakcija – PRIPREMA KOLAČA

Općenito	Specifično
Važno za SVE kolače	Važno za JEDAN kolač
Svi kolači imaju sastojke.	Jaja, brašno, šećer
Koje točno sastojke, nije	Neki kolači nemaju šećer
ključno.	nego koriste med
Svaki sastojak ima podatak o količini	5 jaja, 300 g brašna.
Vrijeme pečenja	20 minuta na 180° C

Apstrakcija – primjeri

Apstrakcija – primjeri

https://www.htz.hr/hr-HR/promo-materijali/galerije-slika/more Otok Gaz, Brijuni - Renco Kosinožić

Water vector created by brgfx - www.freepik.com

Apstrakcija – PUSTI OTOK

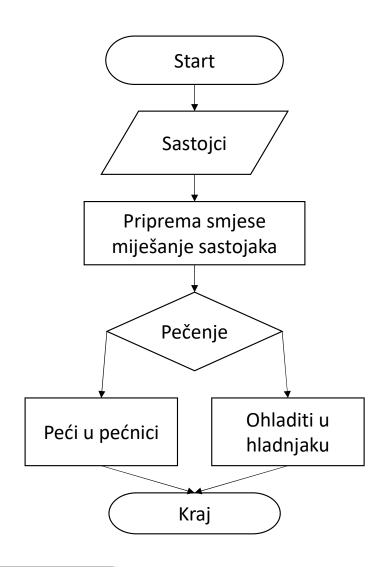
- Mapa otoka
- Štap za ribolov
 - Točno definirana dužina štapa za ribolov – nije bitno
 - Čvrstoća da izdrži težinu i otpor ribe – bitno
- Štap za koplje
 - Točno definirana dužina štapa za ribolov – nije bitno
 - Točno definirana težina nije bitno
 - Čvrstoća da može izdržati zakačenu oštricu, udaranje štapom ...

Algoritam

- Jedan od elemenata računalnog razmišljanja
- Plan izvršavanja
- Korak-po-korak slijed instrukcija
- Prikaz grafički kao dijagram toka ili tekstualno pomoću pseudo kôda

Algoritam – Važnost

- Primjeri algoritama:
 - Upute za sastavljanje lego kockica. Općenito upute za korištenje.
 - Navigacija putovanja od jedne točke do druge
- Važnost
 - Realizacija plana je dobra koliko su dobro osmišljeni koraci i koliko dobro je definiran njihov redoslijed izvršavanja.
 - Računala, odnosno računalni programi su onoliko dobri koliko su dobri algoritmi po kojima se ti programi izvršavaju.

Algoritam – PUSTI OTOK

- Svaki manji dio problema treba imati svoj algoritam koji se onda uklapa u jedan veliki algoritam za rješenje problema
- Algoritam za hranu
 - Algoritam za ribolov
 - Algoritam za skupljanje voća, povrća, biljaka
 - Algoritam za lov
 - Algoritam za pripremu hrane
 - Algoritam za zapaliti vatru
 - Recept kao algoritam za pripremu hrane prije konzumiranja

Provjera kvalitete rješenja – Evaluacija

- Obavezno proći kroz korake algoritma i provjeriti:
 - Jesu li svi koraci uključeni
 - Je li redoslijed koraka ispravan
- Uvjeti uspješnog algoritma:
 - Jesu li koraci razumljivi/jasni?
 - Je li kompletan je li svaki dio problema uključen?
 - Je efikasan? rješava li algoritam problem u najmanje moguće koraka, uporabom dostupnih resursa …?

Provjera kvalitete rješenja – Evaluacija

- Proces testiranja je jednostavan treba proći kroz sve korake algoritma. Jednostavno, ali za kompleksnije algoritme može biti teško.
 - Algoritam za svaki manji problem
 - Testiranje algoritma svakog manjeg problema
- Provjera kvalitete algoritma Preživljavanje na pustom otoku

Sadržaj

- Dijagram toka
- Pseudo kôd

Dijagram toka

- Jedan od dva glavna načina prikaza algoritma
- Jedan od najčešće korištenih načina za grafički prikaz algoritma
- Pomoću simbola definira tip koraka i redoslijed izvršavanja koraka

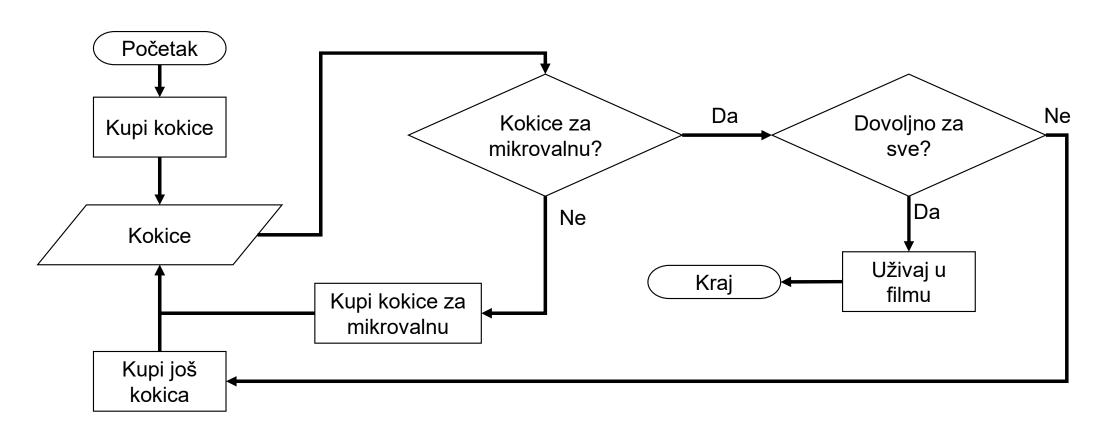

Dijagram toka - simboli

Naziv	Simbol	Primjena
Početak / Kraj	Start	Predstavlja prvi, odnosno zadnji korak algoritma.
Proces	Proces	Nekakva instrukcija, zadaća, aktivnost koju treba izvršiti
Odluka	Odluka	Uvjetno grananje slijeda aktivnosti na osnovu odluke.
Ulaz podataka / Izlaz podataka	Ulazni podaci	Ulazni podaci u algoritam predstavljaju informacije čijom obradom se onda kreiraju izlazne informacije koje se koriste kao informacije za izvršavanje algoritma.
Smjer	→	Povezuje simbole u cjelinu. Strelica definira smjer, odnosno slijed izvršavanja koraka algoritma.

Dijagram toka – Gledanje filma

Pseudo kôd

- Jedan od dva glavna načina prikaza algoritma
- Svaki programski jezik (Python na primjer) ima jasno definiranu sintaksu, odnosno pravila pisanja programskog kôda (instrukcija za izvršavanje naredbi).
- Pseudo kôd može sličiti programskom kôdu nekog programskog jezika, ali pseudo kôd NEMA definiranu sintaksu.
- Pseudo kôd možete pisti na bilo kojem jeziku kojeg vi i vaš tim možete razumjeti
- Mogu (ne moraju) se koristiti neke preporuke kao:
 - UNOS za unos podataka (kako nije bitno)
 - ISPIS za prikaz podataka (kako i na ekran ili pisač ili na mrežu ... nije bitno)

Pseudo kôd - primjer

ISPIS "Vaše ime i prezime"

UNOS korisnik utipka ime i prezime

POHRANI informacije koje je korisnik unio pohraniti u varijablu punolme

ISPIS "Pozdrav" + name

ISPIS "Koliko godina imate?"

UNOS korisnik utipka broj godina

POHRANI pohrani broj koji je korisnik unio u varijablu dob

AKO JE dob >= 18 ONDA

ISPIS "Vi ste punoljetni."

INAČE

ISPIS "Još niste punoljetni."

Sadržaj

- Elementi računalnog razmišljanja
- Primjena računalnog razmišljanja na probleme koji nisu povezani s računarstvom
- Ponavljanje s vježbama

Sažetak Elementi računalnog razmišljanja

	Dekompozicija ili Rastavljanje	Uočavanje uzoraka ili Generalizacija	Apstrakcija	Algoritam ili Automatizacija
Kratka definicija	Rastavljanje složenih problema na manje, jednostavnije probleme	Uočavanje sličnosti između dijelova	Filtriranje bitnih od nebitnih informacija.	Povezivanje dijelova u korak-po-korak slijed aktivnosti
Potkategorije	Analiza podataka	Vizualizacija podataka	Generalizacija, izrada modela na osnovu uzoraka	Izrada algoritma, dijagrama toka, pseudo kôd, simulacija
Primjeri iz svakodnevnog života	Memoriranje broja telefona: - Pozivni broj države - Pozivni broj mreže - Prvi dio broja telefona - Drugi dio broja telefona	Svi psi imaju: - Rep - Krzno - Šape	Karta ulica grada, Simboli na vratima nekih prostorija	Perilica rublja automatizira proces pranja prljavog veša, bez obzira jesu li to hlače, košulja, čarape ili posteljina.

Primjena računalnog razmišljanja

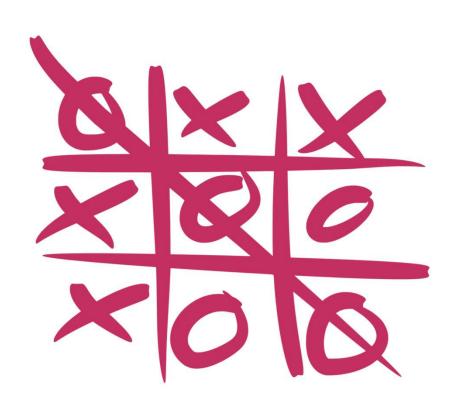
- U svakodnevnom životu
 - Pečenje kolača
 - Organizacija proslave
 - Snimanje filma
- U poslovanju
 - Novi proizvodi: Mobilni telefon, Električni bicikl ...
- Razvoj softvera
 - Igrice. Primer jednostavnijih igrica: Križić–Kružić, Poveži 4, Vješala, Potapanje brodova
 - Aplikacije. Primjer: Pametna kuća (Smart Home)

- Organizacija proslave ...
- Snimanje filma

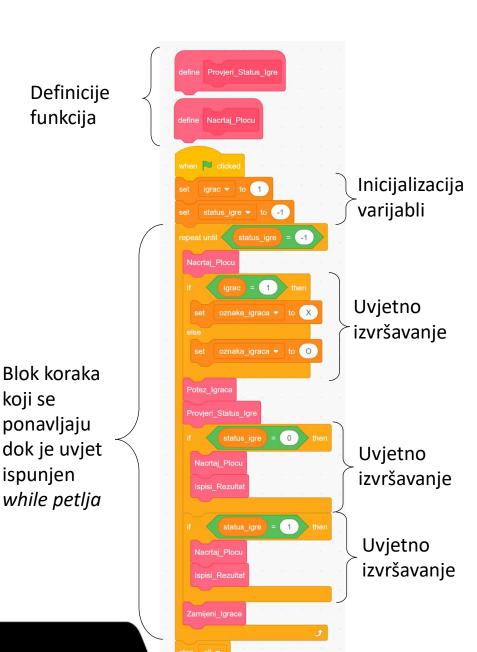

Križić kružić

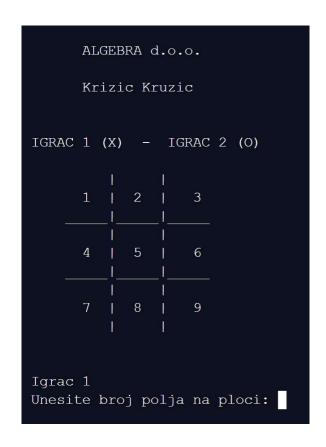
Križić – kružić

- START pokreni igricu
- SET kreiraj varijable: igrac, status_igre, polja_na_ploci, oznaka, izabrano_polje te po potrebi varijabli dodijeli početnu vrijednost
- REPEAT UNTIL ponavljaj niže navedene korake sve dok je vrijednost varijable status igre jednaka -1.
 - PRINT na ekranu iscrtaj ploču koristeći vrijednosti iz varijable polja_na_ploci.
 - SET ovisno o aktivnom igraču dodijeli vrijednost "X" ili "O" varijabli oznaka
 - INPUT zatraži od igrača da napravi potez tako što će utipkati broj polja na koje želi postaviti svoju oznaku.
 - SET izbor igrača dodijeliti varijabli izabrano_polje.
 - IF provjeriti je li to polje slobodno
 - SET ako je polje slobodno ažurirati varijablu polja_na_ploci
 - PRINT a polje nije slobodno, javiti igraču da je napravio pogrešan potez te neka pokuša ponovo
 - SET status igre pomoću funkcije Status Igre() provjeriti status igre. Funkcija Status_Igre() treba vratiti broj koji ćemo dodijeliti varijabli status igre.
 - IF provjeriti koja je vrijednost varijable status igre
 - Vrijednost 1 PRINT ispiši koji igrač je pobijedio
 - Vrijednost 0 PRINT ispiši neriješeno
 - Vrijednost -1 SET promijeni igrača tako da varijabli igrac dodijeliš vrijednost suprotnu od one koju je imao te se vrati u slijedeći krug
- END završi igru

Križić – kružić – Primjer u Pythonu

Križić – kružić – Inicijalizacija

Scratch blok


```
import os

polje_na_ploci = [0,1,2,3,4,5,6,7,8,9]

def Status_Igre(): #funkcija

def Iscrtaj_Plocu(): #funkcija

igrac = 1
status_igre = -1
... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
```

Križić – kružić – Igra

Scratch blok

Python kod

... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea

```
while status_igre == -1:
    Iscrtaj_Plocu()
    if igrac % 2 == 1:
        igrac = 1
    else:
        igrac = 2

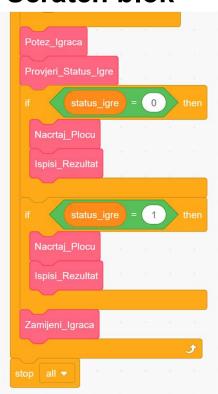
    print('\n\nIgrac', igrac)
    izabrano_polje = int(input('Unesite broj polja na ploci: '))
    if igrac == 1:
        oznaka_igraca = 'X'
    else:
        oznaka_igraca = 'O'
```

... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea

Križić – kružić – Igra

Scratch blok

Python kod

... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea

```
... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
while status igre== -1:
    ... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
    if izabrano polje == 1 and polje na ploci[1] == 1:
        polje_na_ploci[1] = oznaka_igraca
    elif izabrano polje == 2 and polje na ploci[2] == 2:
        polje_na_ploci[2] = oznaka_igraca
    elif izabrano polje == 3 and polje na ploci[3] == 3:
        polje_na_ploci[3] = oznaka_igraca
    ... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
    elif izabrano polje == 9 and polje na ploci[9] == 9:
        polje na ploci[9] = oznaka igraca
    else:
        print('POGRESAN POTEZ ')
        programPause = input("Za nastavak pritisni <ENTER> tipku ...")
        igrac -= 1
```


Križić – kružić – Igra

Scratch blok


```
... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
while status_igre== -1:
    ... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
    status_igre = Status_Igre()
    igrac += 1

Iscrtaj_Plocu()
print('\n\nREZULTAT\n')
if status_igre == 1:
    print('Igrac',igrac-1,'je pobijedio!\n\n')
else:
    print('Nerijeseno\n\n')
... Dio kôda je izostavljen zbog čitljivosti slidea
```


Križić – kružić – Funkcija Status_Igre()

Scratch blok


```
def Status Igre():
    if polie na ploci[1] == polie na ploci[2] and polie na ploci[2] == polie na ploci[3]
                                                                                               return 1
    elif polje na ploci[4] == polje na ploci[5]
                                                and polje na ploci[5] == polje na ploci[6]
                                                                                               return 1
    elif polje na ploci[7] == polje na ploci[8]
                                                 and polje na ploci[8] == polje na ploci[9
                                                                                               return 1
                                                 and polje na ploci[4]
    elif polje na ploci[1] == polje na ploci[4]
                                                                       == polje na ploci[
                                                                                               return 1
    elif polje na ploci[2] == polje na ploci[5]
                                                 and polje na ploci[5]
                                                                       == polje na ploci[8
                                                                                               return 1
    elif polje na ploci[3] == polje na ploci[6]
                                                 and polje na ploci[6]
                                                                       == polje na ploci[9]
                                                                                               return 1
    elif polje na ploci[1] == polje na ploci[5]
                                                 and polje na ploci[5] == polje na ploci[
                                                                                               return 1
    elif polje na ploci[3] == polje na ploci[5]
                                                and polje na ploci[5] == polje na ploci[7]:
                                                                                               return 1
    elif (polje na ploci[1] != 1 and
          polje na ploci[2] != 2 and
          polje na ploci[3] != 3 and
          polje na ploci[4] != 4 and
          polje na ploci[5] != 5 and
          polje na ploci[6] != 6 and
          polje na ploci[7] != 7 and
          polje na ploci[8] != 8 and
          polje na ploci[9] != 9):
        return 0
    else:
        return -1
```


Križić – kružić – Funkcija *Iscrtaj_Plocu()*

Scratch blok

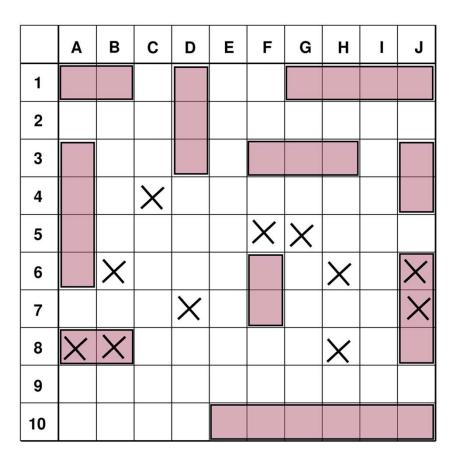
```
def Iscrtaj Plocu():
   os.system('cls' if os.name == 'nt' else 'clear')
   print('\n\n\t ALGEBRA d.o.o.')
   print('\n\tKrizic Kruzic\n\n')
   print('IGRAC 1 (X) - IGRAC 2 (0)')
   print()
    print('\t
                polje na ploci[1] ,' | ' ,polje na ploci[2] ,' | ' ,polje na ploci[3] )
    print('\t '
    print('\t
    print('\t
               polje na ploci[4] ,' | ' ,polje na ploci[5] ,' | ' ,polje na ploci[6] )
    print('\t
    print('\t
    print('\t ' ,polje na ploci[7] ,' | ' ,polje na ploci[8] ,' | ' ,polje na ploci[9] )
    print('\t
```


Križić – kružić – Cijeli Python kôd

```
import os
polje na ploci = [ 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ]
def Status Igre():
   if polje na ploci[1] == polje na ploci[2] and polje na ploci[2] == polje na ploci[3]:
        return 1
    elif polje na ploci[4] == polje na ploci[5] and polje na ploci[5] == polje na ploci[6]:
        return 1
    elif polje na ploci[7] == polje na ploci[8] and polje na ploci[8] == polje na ploci[9]:
        return 1
    elif polje na ploci[1] == polje na ploci[4] and polje na ploci[4] == polje na ploci[7]:
        return 1
   elif polje na ploci[2] == polje na ploci[5] and polje na ploci[5] == polje na ploci[8]:
        return 1
    elif polje na ploci[3] == polje na ploci[6] and polje na ploci[6] == polje na ploci[9]:
        return 1
    elif polje na ploci[1] == polje na ploci[5] and polje na ploci[5] == polje na ploci[9]:
        return 1
    elif polje_na_ploci[3] == polje_na_ploci[5] and polje_na_ploci[5] == polje_na_ploci[7]:
        return 1
```

- Potapanje brodova (Battleship)
- Poveži 4 (Connect Four)
- Vješala (Hangman)

Battleship game board - Battleship (game) - Wikipedia

Mobilni telefon

- Električni bicikl
- Zadatak: Primjernom elemenata računalnog razmišljanja osmislite Električni bicikl
 - Možda ima i softver + app, ne samo hardver ;-)

- Pametni dom "My Smart Home"
- Zadatak: Primjernom elemenata računalnog razmišljanja osmislite My Smart Home sustav (softver i hardver)

